

1.Úvod

Pandémia koronavírusu, prezidentské voľby v Spojených štátoch a brexit boli najväčšie udalosti, ktoré charakterizovali dianie vo svete v roku 2020. Život v Trenčíne výrazne charakterizovali dve skutočnosti – okrem pandémie aj kandidátúra na Hlavné európske mesto kultúry. Obom sú – na rozdiel od tradičnej obsahovej štruktúry predchádzajúcich kroník – venované samostatné podkapitoly.

Čo v skratke priniesol tento rok vo svete, na Slovensku i v samotnom meste Trenčín?

1.1 Svet v roku 2020

Pandémia koronavírusu

Spočiatku prevládal názor, že ide len o lokálnu nemoc, ktorá ovplyvní len Čínu, kde sa v decembri 2019 vyskytol prvý prípad nakazeného muža. Prešlo niekoľko týždňov a koronavírus sa rozšíril po celom svete. Na konci roka 2020 dosiahol vo svete počet potvrdených prípadov ochorenia okolo 95 miliónov a vyžiadal si dva milióny úmrtí. Ďalšou pohromou boli ekonomické dôsledky pandémie. Vrátili krajiny o niekoľko rokov späť a zničili tisíce podnikov, ktoré kvôli pandémie skrachovali. Mnohí ľudia prišli o prácu a ocitli sa na hranici chudoby.

Prezidentské voľby v Spojených štátoch

Prezidentské voľby sú každé štyri roky najsledovanejšou udalosťou politiky. Ich výsledok ovplyvňuje celý svet a zahraničnú politiku každého štátu. Voľby v roku 2020 vojdú do dejín ako najdôležitejšie voľby súčasnej generácie. Víťazný kandidát Demokratickej strany Joe Biden získal najviac hlasov v dejinách Spojených štátov. Porazil kontroverzného Donalda Trumpa z Republikánskej strany, ktorý neobhájil svoje prezidentské

kreslo. Do histórie sa zapíše aj Trumpovo správanie po voľbách a jeho neochota uznať porážku.

Brexit – odchod Spojeného kráľovstva z EÚ

Spojené kráľovstvo z Európskej únie (EÚ) oficiálne vystúpilo v piatok 31. januára. Vo štvrtok 31. decembra sa skončilo prechodné obdobie, počas ktorého ešte bolo súčasťou jednotného trhu a colnej únie. Odchod si Briti odhlasovali ešte v roku 2016. Samotný dátum brexitu sa viackrát odkladal. Teraz sa na poslednú chvíľu podarilo obom zainteresovaným stranám konečne dohodnúť. Najdôležitejším aspektom dohody bolo to, že Británia môže pokračovať v obchodovaní s tovarom bez ciel alebo kvót po tom, ako sa definitívne oddelí od EÚ.

1.2 Slovensko v roku 2020

„Boli sme svedkami nezlomného ľudského úsilia, spolupráce, kreativity, odbornosti, ktoré pomáhali hľadať liečbu a vakcínu na koronavírus. Zdravotníci, záchranári, laboranti a ostatní ľudia v prvej línii boli tento rok pre nás vakcínou ľudskosti. Bol to tiež rok klamstiev, manipulácií, ľudskej hlúposti, či sebecka. Vidíme, ako sa nám vytráca úcta k vzdelaniu a k odbornosti. Bud'te pozorní k zdrojom, z ktorých informácie čerpáte,“ vyzvala v novoročnom príhovore prezidentka **Zuzana Čaputová** a pokračovala:

„K dobrým správam z roka 2020 patria tie z oblasti spravodlivosti. Máme kompletný Ústavný súd, obnovenú Súdnu radu, nové vedenie Najvyššieho súdu aj Generálnej prokuratúry. Vyšetrujú sa tiež skutky, ktoré boli roky zakrývané a prehliadané. V boji s korupciou a v prístupe k spravodlivosti sme stihli viac, ako za niekoľko predchádzajúcich rokov dokopy.“

Vyjadřila sa aj k zložitej vnútropolitckej situácii: „V roku 2020 sme zažili až príliš veľa sporov, aj tých politických, ktoré nás oberajú o potrebný nadhľad a bránia nám pozerat'sa dopre-

du. Nie sme súčasťou vojny a nenávisť, ktorá sa v spoločnosti šíri, nie je riešením.“

Pandémia koronavírusu na Slovensku

Vinou leteckej dopravy sa koronavírusu podarilo dostať aj na Slovensko. Prvý prípad pozitívne označeného bol u nás zaznamenaný v piatok 6. marca. V nedeľu 5. apríla vyhlásila vláda prvý lockdown. Od tohto dňa nastali na Slovensku reštrikcie, zákazy vychádzania a obmedzenia podnikateľskej činnosti.

Po relatívne pokojnom lete udrela pandémia v plnej sile. Nedostatočný plán sanácie, no hlavne finančná kríza mala za dôsledok krach mnohých podnikov. Najväčší pokles zaznamenal automobilový priemysel, ktorého obrat klesol až o 50 percent, no zániku sa nevyhli ani cestovné kancelárie, gastronómia či bary.

Pandémia výrazne ovplyvnila aj štatistiky úmrtnosti. V roku 2020 zomrelo najviac ľudí od 2. svetovej vojny. Vyšší počet úmrtí bol na Slovensku zaznamenaný naposledy v roku 1945, zomrelo vtedy vyše 67 tisíc ľudí a v roku 1927, počas ktorého zomrelo viac než 59 tisíc ľudí.

Celkovo v roku 2020 na Slovensku zomrelo takmer 59 tisíc ľudí. Počet zosnulých seniorov vo veku nad 65 rokov stúpol o viac ako 15 percent. Decembrový počet zomretých osôb bol o 58 percent vyšší ako priemer predošlých rokov. V skupine seniorov nad 65 rokov bol oproti priemeru predošlých rokov počet úmrtí vyšší o 71,1 percenta, čo predstavuje viac ako 5900 úmrtí. Nárast úmrtnosti bol zaznamenaný aj v októbri (o 22,5 percenta) a novembri (o 40,6 percenta).

Parlamentné voľby priniesli zmenu

V sobotu 29. februára sa konali parlamentné voľby. Volebná účasť dosiahla 65,8 percenta. Zvíťazilo hnutie OĽaNO so ziskom 25,02 percenta hlasov a 53 kresiel. Druhý bol Smer-SD (18,29 percenta a 38 kresiel), tretie skončilo hnutie Sme rodina

(8,24 %, 17 kresiel), štvrtá ĽSNS (7,97 %, 17 kresiel), piata koalícia Progresívne Slovensko-Spolu (6,96 %), ktorá sa však nedostala do parlamentu, pretože neprekročila hranicu 7 percent. Šiesta bola SaS (6,22 %, 13 mandátov) a siedma strana Za ľudí (5,77 % a 12 kresiel v NR SR).

Straty zamestnania, finančná kríza a zánik podnikov

Ekonomika sa začala rúcať, krajina sa nevyhla stratám zamestnania, finančnej tiesni jednotlivcov a krachu podnikov. Slovenská ekonomika však za celý rok 2020 vykázala prepád výkonnosti o 6 %. Tvorba reálneho HDP by tak mala byť porovnateľná s rokom 2017. Miera nezamestnanosti dosiahla 6,8 percenta. Celková zamestnanosť klesla o 2,1 percenta. Nominálna mzda v hospodárstve vzrástla o 3,2 percenta a na úrovni celoročného priemeru prekročila hranicu 1 100 eur.

Nedostatočný plán sanácie, no hlavne finančná kríza mala za dôsledok krach mnohých podnikov v rôznych sférach. Najväčší pokles zaznamenal automobilový priemysel, ktorého obrat klesol až o 50 percent, no zániku sa nevyhli ani cestovné kancelárie, gastronómia či bary.

Začali sa dôležité čistky v polícii a justícii

V roku 2020 sa udiali dôležité čistky vo radoch polície, Národnej kriminálnej agentúre (NAKA) i súdnictve. Spravodlivosť siahla na tých, ktorí sa domnievali, že sú najneohrozenejší. Po akciách na odhaľovanie kriminálnej činnosti Boží mlyn, Očistec, Judáš a ďalších NAKA postupne zadržala bývalého šéfa Správy štátnych hmotných rezerv Kajetána Kičuru, špeciálneho prokurátora Dušana Kováčika, bývalého policajného prezidenta Tibora Gašpara, bývalého šéfa NAKA Petra Hraška, spolumajiteľa investičnej skupiny Penta Jaroslava Haščáka, bývalého policajného prezidenta Milana Lučanského a ďalších.

Oslobodili obžalovaných z vraždy J. Kuciaka

Vo štvrtok 3. septembra Senát Špecializovaného trestného súdu oslobodil spod obžaloby v kauze vraždy novinára Jána

Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej obžalovaných Mariana Kočnera a Alenu Zsuzsovú. Obžalovaného Tomáša Szabóa súd uznal vinným a vymeral mu trest 25 rokov odňatia slobody. Rozsudok ešte nebol právoplatný.

Vakcinácia

Od počiatku pandémie pátral celý svet po vakcíne, ktorá by ju zvrátila. Medzi prvými s nedostatočne otestovanou vyrukovalo Rusko, no ostatné spoločnosti si dali načas, aby dokázali prejsť všetky klinické testovania a tak potvrdiť, že je látka nielen účinná, ale aj bezpečná.

V sobotu 26. decembra sme sa dočkali prvého zaočkovaného Slováka vakcínou od spoločnosti Pfizer a BioNTech, ktorým sa stal vedec a lekár profesor Vladimír Krčméry.

Šírenie hoaxov

Jedným z najväčších problémov na Slovensku, ktorý komplikoval a vzdŕaľoval víťazstvo nad koronavírusom, boli konšpirátori a hoaxy. Štátne orgány mali plné ruky práce s objasňovaním nepravd. Medzi prvé patrili tie, že vírus neexistuje, prípade ho na nás úmyselne vypustili. Nasledovalo poukazovanie na nedostatok kyslíka a vdychovanie vlastného CO² spôsobené nosením rúška, obmedzovanie slobody v podobe lockdownov a protipandemických opatrení. Šírili sa aj hoaxy, že celoplošné testovanie je predprípravou na čipovanie, čomu verila až tretina učiteľov na Slovensku. Podľa iných konšpirátorov bola za celoplošným testovaním nákaza a depopulácia, pretože samotné testy mali obsahovať koronavírus.

1.3 Trenčín v roku 2020

V kraji, okrese i meste vyhralo hnutie OĽaNO

V sobotu 29. februára sa konali parlamentné voľby, volebná účasť v Trenčianskom kraji dosiahla 69,4 percenta. V okrese Trenčín zvíťazilo hnutie Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti

OĽaNO (26,81 %) pred stranou Smer - SD (18,27 %) a Progresívne Slovensko - Spolu (9,91 %).

Aj v meste Trenčín najviac ľudí hlasovalo za hnutie OĽaNO. Vo voľbách mu dalo hlas 8 586 občanov, čo predstavovalo 26,81 percenta. Na druhom mieste skončila strana Smer – SD so ziskom 18,27 percenta hlasov a na treťom koalícia PS - Spolu s 9,91 percenta podpory voličov. Nasledovala strana SaS (8,61 percenta), hnutie Sme rodina (7,96 percenta), strana Za ľudí (7,68 percenta), ďalej Kotlebovci – ĽSNS (5,52 percenta), KDH (3,93 percenta), Dobrá voľba (3,20 percenta) a na desiatom mieste sa umiestnila SNS (3,07 percenta).

Kandidatúra na Európske hlavné mesto kultúry

V piatok 7. februára sa uskutočnilo prvé stretnutie venované kandidatúre Trenčína na Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) v roku 2026. Desiatky stretnutí s rôznymi skupinami obyvateľstva i dotazník na internete pomáhali tímu kandidatúry na EHMK získavať odpovede, názory a návrhy. V pondelok 14. decembra zástupcovia trenčianskeho tímu EHMK slávnostne odovzdali na Ministerstve kultúry SR 60-stranový Bid Book, projekt pod názvom Cultivating Curiosity (pestovanie zvedavosti).

Koronavírus zatváral školy

Šírenie nového koronavírusu v marci naplo zasiahlo i Slovensko, náš región nevynímajúc. Od 16. marca boli uzatvorené školy a začal platiť núdzový stav, ktorý trval do polovice júna. Po letnom uvoľnení opatrení už v septembri začal prudko rásť počet infikovaných.

Kultúrne stredisko Dlhé Hony uzatvorili

Kultúrne stredisko Dlhé Hony v Trenčíne uzatvorili pre zlú statiku. Budovu čakala asanácia, na jej mieste sa plánovala nová výstavba. Folklórne súbory, tanečné skupiny či seniorské organizácie sa museli z asi 50 rokov starého objektu vystáhnúť a našli si náhradné priestory

Usilovali sa zachrániť budovy

Viacerým budovám v areáli Meriny hrozila asanácia, investor chcel na ich mieste postaviť okrem iného aj obchodné centrum, pribudnúť by mohlo trvalé bývanie. Proti boli trenčianski aktivisti. Tvrdili, že budovy sú vzácne. Čakalo sa na rozhodnutie Pamiatkového úradu Slovenskej republiky.

Platené parkovanie už i na Juhu a Sihoti 3 a 4

Trenčín v polovici septembra spustil platené parkovanie na najväčšom sídlisku Juh, ako aj na sídliskách Sihot' 3 a 4. Spoplatnenie sa viackrát posúvalo. Pôvodne sa malo spustiť už na jeseň roku 2017, neskôr termín presunuli na leto 2018, potom na september 2019. V roku 2020 ho mali spustiť už v apríli, plány sa opätovne zmenili pre pandémiu.

Prebehli dve celoplošné kolá testovania

Posledný októbrový víkend sa na Slovensku konalo prvé celoplošné testovanie na Covid-19. V Trenčíne sa dalo otestovať 32 868 ľudí, z toho bolo 332 pozitívnych. Počas nasledujúceho víkendu sa druhého kola testovania v krajskom meste zúčastnilo 32 990 ľudí, testy odhalili Covid-19 v 202 prípadoch.

Na Hviezdu čakala rekonštrukcia

Na Národnú kultúrnu pamiatku kino Hviezda v Trenčíne čakala rozsiahla rekonštrukcia za takmer osem miliónov eur. Zhruba dvojročné práce sa začali od nového roka. Vedľa opravej budovy plánovalo mesto postaviť kontajnerové divadlo pre 120 ľudí za približne 400 tisíc eur.

www.sme.sk 31.12.2020